

MODERN METHODOLOGY FOR ORGANIZING PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS EVENTS

Gafurova Xushvaqt Shavkat qizi

Researcher

Abstract

This thesis discusses modern methodological approaches, planning stages, and organizational and pedagogical conditions for organizing physical education and sports events. The aim of the thesis is to consider defining the objectives of a sporting event, identifying participants' needs, assessing available resources, coordinating activities, and analyzing results as a unified system. Adapting the content of an event to participants' ages, levels of physical fitness, and individual abilities, creating favorable conditions for active participation, and ensuring safety are interpreted as key methodological requirements.

The thesis examines goal-oriented planning, the clear distribution of tasks and responsibilities, ensuring inclusive participation, and improving the organizational process through feedback. The supporting role of digital tools in registering participants, preparing event schedules, exchanging information, and recording results is discussed. It is emphasized that the selection of technologies should be based on the scale of the event, the organizers' level of preparedness, and the participants' ability to use them.

When evaluating the effectiveness of a sporting event, it is proposed to consider not only the number of participants and competition results, but also the level of active participation, completion of organizational tasks, accessibility, and participants' feedback. The thesis presents modern methodology as a consistent connection between planning, implementation, monitoring, and final analysis. The approaches discussed are theoretical and methodological in nature, and the need to assess their practical effectiveness under the specific conditions of individual events is acknowledged.

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO’NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-7, 2026**

Keywords

physical education, sports event, modern methodology, organizational and pedagogical approach, planning, inclusive participation, digital tools, monitoring, performance evaluation.

**JISMONIY MADANIYAT VA SPORT TADBIRINI TASHKIL ETISHNING
ZAMONAVIY METODOLOGIYASI**

Gafurova Xushvaqt Shavkat qizi

Tadqiqotchi

Annotatsiya

Ushbu tezisda jismoniy madaniyat va sport tadbirlarini tashkil etishning zamonaviy metodologik yondashuvlari, rejalashtirish bosqichlari va tashkiliy-pedagogik shartlari yoritiladi. Tezisning maqsadi sport tadbirining maqsadini belgilash, ishtirokchilar ehtiyojlarini aniqlash, mavjud resurslarni baholash, faoliyatni muvofiqlashtirish va natijalarni tahlil qilishni yagona tizim sifatida ko‘rib chiqishdan iborat. Tadbir mazmunini qatnashchilarning yoshi, jismoniy tayyorgarligi va individual imkoniyatlariga moslashtirish, faol ishtirok uchun qulay sharoit yaratish hamda xavfsizlikni ta’minlash asosiy metodologik talablar sifatida talqin etiladi.

Tezisda maqsadga yo‘naltirilgan rejalashtirish, vazifalar va mas’uliyatni aniq taqsimlash, inklyuziv ishtirokni ta’minlash hamda qayta aloqa asosida tashkil etish jarayonini takomillashtirish masalalari ko‘rib chiqiladi. Raqamli vositalarning ishtirokchilarni ro‘yxatga olish, tadbir jadvalini shakllantirish, axborot almashish va natijalarni qayd etishdagi yordamchi imkoniyatlari muhokama qilinadi. Bunda texnologiyalarni tanlash tadbirning ko‘lami, tashkilotchilarning tayyorgarligi va qatnashchilarning ulardan foydalanish imkoniyatiga asoslanishi lozimligi ta’kidlanadi.

Sport tadbirining samaradorligini baholashda qatnashchilar soni va musobaqa natijalari bilan birga faol ishtirok darajasi, tashkiliy vazifalarning bajarilishi, foydalanish

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-7, 2026**

qulayligi va ishtirokchilarning fikr-mulohazalarini hisobga olish taklif etiladi. Tezida zamonaviy metodologiya rejalashtirish, amalga oshirish, monitoring va yakuniy tahlilning izchil bog‘lanishi sifatida ochib beriladi. Bayon etilgan yondashuvlar nazariy-metodik xarakterga ega bo‘lib, ularning amaliy samaradorligini muayyan tadbir sharoitida baholash zarurligi qayd etiladi.

Kalit so‘zlar: jismoniy madaniyat, sport tadbiri, zamonaviy metodologiya, tashkiliy-pedagogik yondashuv, rejalashtirish, inklyuziv ishtirok, raqamli vositalar, monitoring, samaradorlikni baholash.

Kirish

Jismoniy madaniyat va sport tadbirlarini tashkil etish aholini jismoniy faoliyatga jalb qilish, sportga qiziqishni qo‘llab-quvvatlash va bo‘sh vaqtni mazmunli tashkil etish bilan bog‘liq faoliyatdir. Bunday tadbirlar ta‘lim muassasalari, mahallalar, mehnat jamoalari va sport tashkilotlari doirasida turli maqsadlarda o‘tkaziladi. Ularning mazmuni musobaqalar, sport bayramlari, ochiq mashg‘ulotlar, estafetalar va sog‘lomlashtirish yo‘nalishidagi faoliyatlarni qamrab olishi mumkin. Har bir shaklning maqsadi va ishtirokchilar tarkibi farqlangani sababli tadbirni tashkil etish usullari ham uning sharoitiga mos tanlanishi lozim.

Sport tadbirini tashkil etish maydon tayyorlash va musobaqa jadvalini tuzish bilan cheklanmaydi. Bu jarayon maqsadni aniqlash, qatnashchilar ehtiyojlarini o‘rganish, resurslarni taqsimlash, mas’ullar faoliyatini muvofiqlashtirish, xavfsizlikni ta’minlash va natijalarni baholashni o‘z ichiga oladi. Mazkur vazifalar o‘rtasidagi bog‘liqlikning yetarlicha hisobga olinmasligi tadbir dasturining ishtirokchilar imkoniyatlariga mos kelmasligi, kutish vaqtining ortishi yoki ayrim qatnashchilarning faoliyatdan chetda qolishiga olib kelishi mumkin. Shu bois tashkil etish jarayoniga izchil metodologik yondashuv zarur.

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-7, 2023**

Zamonaviy metodologiyaning asosiy jihatlaridan biri tadbir mazmunini ishtirokchilarga moslashtirishdir. Qatnashchilarning yoshi, jismoniy tayyorgarligi, tajribasi va individual imkoniyatlari topshiriqlar murakkabligi, yuklama, davomiylik va baholash mezonlarini belgilashda hisobga olinishi kerak. Ommaviy tadbirda yuqori sport natijasini ko‘zlagan ishtirokchilar bilan bir qatorda faol dam olish yoki sport bilan dastlabki tanishishni istagan qatnashchilar ham bo‘lishi mumkin. Shuning uchun dasturda turli darajadagi faoliyatlarni taklif etish va har bir ishtirokchiga mazmunli qatnashish imkoniyatini yaratish muhimdir.

Raqamli vositalar sport tadbirlarini boshqarishda ayrim tashkiliy vazifalarni yengillashtirishi mumkin. Elektron ro‘yxatdan o‘tish, jadvalni oldindan tarqatish, natijalarni qayd etish va qisqa so‘rovlar orqali fikr-mulohaza yig‘ish shular jumlasidandir. Biroq ushbu vositalarning qo‘llanishi tadbir maqsadi va mavjud imkoniyatlarga asoslanishi lozim. Ulardan foydalanishda ishtirokchilar ma‘lumotlarini himoya qilish, axborotning tushunarligini ta‘minlash hamda raqamli xizmatlardan foydalana olmaydigan qatnashchilar uchun muqobil usullarni saqlash zarur.

Tadbir sifatini baholash ham tashkil etish metodologiyasining tarkibiy qismidir. Qatnashchilar soni uning qamrovini ko‘rsatsa, faol ishtirok darajasi, jadvalga rioya etilishi, topshiriqlarning mosligi va qatnashchilar fikri tashkil etish sifatini tushunishga yordam beradi. Shu sababli baholash mezonlari tadbir yakunida emas, rejalashtirish bosqichidayoq belgilanishi maqsadga muvofiq. Olingan ma‘lumotlarni tahlil qilish keyingi tadbirlarda tashkiliy kamchiliklarni tuzatish va muvaffaqiyatli yechimlarni davom ettirish uchun asos yaratadi.

Mazkur tezisning maqsadi jismoniy madaniyat va sport tadbirlarini tashkil etishning zamonaviy metodologik tamoyillarini yoritish hamda rejalashtirish, amalga oshirish va baholash bosqichlari o‘rtasidagi bog‘liqlikni ochib berishdan iborat. Tezisdagi ishtirokchilarga mos dastur tuzish, mas‘uliyatni taqsimlash, inklyuziv sharoit yaratish,

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-7, 2026**

raqamli vositalardan maqsadli foydalanish va qayta aloqa asosida faoliyatni takomillashtirish masalalari nazariy-metodik jihatdan ko‘rib chiqiladi.

Asosiy qism

Jismoniy madaniyat va sport tadbirlarini tashkil etishning zamonaviy metodologiyasi maqsad, ishtirokchilar, resurslar, faoliyat mazmuni va baholash mezonlari o‘rtasidagi uyg‘unlikka asoslanadi. Bunda tadbir alohida tashkiliy topshiriqlar yig‘indisi sifatida emas, balki rejalashtirishdan yakuniy tahlilgacha davom etadigan yaxlit jarayon sifatida ko‘rib chiqiladi. Masalan, aholini sportga jalb etishga mo‘ljallangan tadbirda qatnashish qulayligi va boshlovchilar uchun sharoit yaratish ustuvor bo‘lsa, musobaqada qoidalarining aniqligi, hakamlilik va natijalarni xolis qayd etish alohida ahamiyat kasb etadi. Shu sababli tashkil etish usullari tadbirning maqsadiga muvofiq tanlanishi lozim.

Maqsadni belgilash va dastlabki ehtiyojlarni aniqlash. Rejalashtirishning boshlang‘ich bosqichida tadbir orqali qanday natijaga erishish ko‘zlanayotgani aniq ifodalanishi kerak. “Sportni rivojlantirish” kabi umumiy maqsadni amaliy vazifalarga ajratish zarur: yangi qatnashchilarni jalb etish, muayyan sport turi bilan tanishtirish, jamoaviy hamkorlikni qo‘llab-quvvatlash yoki muntazam mashg‘ulotlarga qiziqish uyg‘otish. Shundan so‘ng ishtirokchilarning yoshi, tayyorgarligi, qiziqishlari va qatnashishga to‘sqinlik qiluvchi omillar aniqlanadi. Qisqa so‘rov, suhbat yoki oldingi tadbirlar haqidagi qaydlar dastur tuzish uchun dastlabki ma’lumot berishi mumkin.

Tadbir dasturini ishtirokchilarga moslashtirish. Dasturda faoliyat turlari, ularning ketma-ketligi, davomiyligi, dam olish vaqti va qatnashish tartibi ko‘rsatiladi. Topshiriqlarni tanlashda murakkablik bilan foydalanish qulayligi o‘rtasidagi muvozanat saqlanishi lozim. Boshlovchilar uchun sodda mashqlar va tushunarli qoidalar, tajribali ishtirokchilar uchun esa murakkabroq vazifalar taklif etilishi mumkin. Har bir faoliyat bo‘yicha qisqa tushuntirish va amaliy namoyish o‘tkazish qatnashchilarning vazifani

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-7, 2026**

anglashiga yordam beradi. Tadbir davomida uzoq kutishning oldini olish uchun guruhlar faoliyatini navbatlashtirish yoki bir nechta mashg‘ulot nuqtasini tashkil etish maqsadga muvofiq.

Tashkiliy vazifalar va mas’uliyatni taqsimlash. Tadbirning barqaror o‘tishi tashkilotchilar o‘rtasida vazifalarning aniq taqsimlanishiga bog‘liq. Umumiy muvofiqlashtirish, ishtirokchilarni ro‘yxatga olish, jihozlarni tayyorlash, hakamlik, axborot berish va xavfsizlik bilan bog‘liq vazifalar uchun mas’ullar belgilanadi. Har bir mas’ul o‘z vazifasi, uni bajarish muddati va muammo yuzaga kelganda kimga murojaat qilishini bilishi kerak. Tayyorlov jarayonida maydon, jihozlar va dastur birgalikda tekshirilishi tashkiliy uzilishlarni oldindan aniqlash imkonini beradi. Shuningdek, ob-havo o‘zgarishi, jihozning ishlamay qolishi yoki qatnashchilar sonining kutilganidan farq qilishi kabi holatlar uchun muqobil reja ishlab chiqilishi zarur.

Inklyuziv ishtirokni ta’minlash. Tadbirda qatnashish imkoniyati ishtirokchilarning turli ehtiyojlarini hisobga olgan holda yaratilishi lozim. Bunda maydonga kirish qulayligi, ko‘rsatmalarning tushunarliqligi, topshiriqlarni moslashtirish va zarur yordamni tashkil etish muhimdir. Nogironligi bo‘lgan qatnashchilar uchun mos faoliyatni tanlashda ularning fikri va individual imkoniyatlari hisobga olinadi. Topshiriqni yengillashtirish, jihozni almashtirish yoki bajarish usulini o‘zgartirish ishtirokni qo‘llab-quvvatlashi mumkin. Jamoalarni shakllantirishda esa ayrim qatnashchilarning doimiy ravishda chetda qolishiga yo‘l qo‘ymaslik, vazifalarni adolatli taqsimlash va hurmatga asoslangan muhit yaratish kerak.

Xavfsizlikni rejalashtirish. Xavfsizlik tadbir boshlanishidan oldin ko‘rib chiqiladigan tashkiliy vazifadir. Maydon yuzasi, jihozlarning holati, harakatlanish yo‘laklari va ishtirokchilar joylashuvi tekshiriladi. Faoliyatga mos kiyim va jihozlar, tayyorlov mashqlari, dam olish hamda ichimlik suvidan foydalanish imkoniyati nazarda tutiladi. Yuklama qatnashchilarning imkoniyatlariga mos belgilanadi. Favqulodda

holatda faoliyatni to‘xtatish, yordam chaqirish va birinchi yordam ko‘rsatishni tashkil etish tartibi mas’ullarga oldindan tushuntirilishi kerak. Xavfsizlik choralarini qatnashchilarga qisqa va aniq yetkazish ham tadbir dasturining bir qismi hisoblanadi.

Raqamli vositalardan maqsadli foydalanish. Elektron ro‘yxatdan o‘tish, jadvalni tarqatish, natijalarni qayd etish va ishtirokchilardan fikr olish tashkiliy jarayonni yengillashtirishi mumkin. Biroq vosita tanlashda uning amaliy zarurati, foydalanish qulayligi va tashkilotchilar imkoniyati hisobga olinadi. Kichik tadbir uchun oddiy ro‘yxat va jadval yetarli bo‘lishi mumkin. Elektron shakllarda faqat tashkil etish uchun zarur ma’lumotlar so‘ralishi, ularga kirish doirasi belgilanishi lozim. Internet yoki qurilmadan foydalana olmaydigan qatnashchilar uchun joyida ro‘yxatdan o‘tish va axborotni og‘zaki yoki bosma shaklda olish imkoniyati saqlanishi kerak.

Monitoring va natijalarni baholash. Tadbir davomida jadvalning bajarilishi, qatnashchilarning faol ishtiroki, jihozlardan foydalanish va yuzaga kelgan qiyinchiliklar kuzatib boriladi. Monitoring ortiqcha hisobot yaratishga emas, zarur tashkiliy qarorlarni o‘z vaqtida qabul qilishga xizmat qilishi lozim. Masalan, bir faoliyat nuqtasida navbat uzayib ketsa, guruhlar taqsimoti yoki topshiriq davomiyligi qayta ko‘rib chiqiladi. Yakuniy baholashda esa qatnashchilar soni bilan birga faoliyatni tugatganlar ulushi, dasturga rioya etilishi, topshiriqlarning mosligi va bildirilgan fikr-mulohazalar hisobga olinadi. Bir martalik tadbir natijasidan ishtirokchilarning sog‘lig‘i yoki doimiy sport odati haqida qat’iy xulosa chiqarish asosli bo‘lmaydi; bunday o‘zgarishlarni aniqlash davomli kuzatuvni talab etadi.

Tadbir yakunidagi tahlil keyingi faoliyatni takomillashtirishga yo‘naltirilishi kerak. Unda qaysi maqsadlarga erishilgani, qanday tashkiliy to‘siqlar uchragani va qaysi yechimlar muvaffaqiyatli bo‘lgani aniqlanadi. Qatnashchilar, hakamlar, ko‘ngillilar va boshqa mas’ullarning fikrlarini birgalikda ko‘rib chiqish muammoni turli nuqtayi nazardan baholash imkonini beradi. Shu asosda dastur, vaqt taqsimoti, jihozlar va

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO’NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-7, 2026**

axborot berish tartibiga aniq o‘zgartirishlar kiritiladi. Demak, zamonaviy metodologiyaning amaliy mazmuni maqsadni belgilash, sharoit yaratish, jarayonni kuzatish va olingan ma’lumotlar asosida keyingi tadbirni yaxshilash bosqichlarining izchil bog‘lanishida namoyon bo‘ladi.

Xulosa

Jismoniy madaniyat va sport tadbirlarini tashkil etishning zamonaviy metodologiyasi maqsadni belgilash, ishtirokchilar ehtiyojlarini aniqlash, resurslarni rejalashtirish, faoliyatni muvofiqlashtirish va natijalarni baholashning izchil bog‘lanishiga asoslanadi. Tadbirning sifati dasturdagi faoliyatlar soni bilan emas, ularning belgilangan maqsadga mosligi, qatnashchilar uchun qulayligi va tashkiliy vazifalarning bajarilishi orqali baholanishi lozim. Shu sababli tayyorlov bosqichidayoq kutilayotgan natijalar va ularni aniqlash mezonlarini belgilash muhimdir.

Ishtirokchilarning yoshi, jismoniy tayyorgarligi, tajribasi va individual imkoniyatlarini hisobga olish tadbir metodologiyasining asosiy talablaridan biridir. Topshiriqlarni turli darajalarga moslashtirish, qoidalarni tushunarli bayon etish, faoliyat va dam olish vaqtini oqilona taqsimlash mazmunli qatnashish uchun sharoit yaratadi. Inklyuziv yondashuv esa maydondan foydalanish qulayligi, zarur yordam va muqobil bajarish usullarini nazarda tutishi kerak. Bunda ishtirokchilarning fikrini inobatga olish dastur mosligini aniqlashga yordam beradi.

Tashkilotchilar o‘rtasida mas’uliyatning aniq taqsimlanishi, jihozlar va maydonning oldindan tekshirilishi hamda kutilmagan holatlar uchun muqobil rejaning mavjudligi tadbirni boshqarishning muhim shartlaridir. Xavfsizlik choralari barcha bosqichlarga kiritilishi, mas’ullar va qatnashchilarga tegishli tartiblar oldindan tushuntirilishi zarur. Raqamli vositalar ro‘yxatga olish, jadvalni tarqatish va natijalarni qayd etishda yordam berishi mumkin, ammo ularni tanlash amaliy ehtiyojga asoslanishi

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-7, 2026**

hamda raqamli xizmatlardan foydalana olmaydigan qatnashchilar uchun muqobil imkoniyatlar saqlanishi lozim.

Tadbir samaradorligini baholashda qamrov, faol ishtirok, dasturga rioya etilishi, foydalanish qulayligi va qatnashchilar fikr-mulohazalarini birgalikda tahlil qilish maqsadga muvofiq. Yakuniy tahlil asosida keyingi tadbirning dasturi, vaqt taqsimoti va tashkiliy tartibiga aniq tuzatishlar kiritilishi kerak. Tezisdagi bayon etilgan yondashuvlar nazariy-metodik xarakterga ega bo‘lib, ularning amaliy samaradorligini turli ko‘lamdagi sport tadbirlarida kuzatuv va oldindan belgilangan mezonlar asosida tekshirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. UNESCO. **Quality Physical Education (QPE): Guidelines for Policy-Makers** [Sifatli jismoniy tarbiya: siyosatni ishlab chiquvchilar uchun qo‘llanma]. — Parij: UNESCO, 2015. [231101eng.pdf](#)
2. UNESCO. **International Charter of Physical Education, Physical Activity and Sport** [Jismoniy tarbiya, jismoniy faollik va sport xalqaro xartiyasi]. — Parij: UNESCO, 2015. [Legal Affairs](#)
3. Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti. **WHO Guidelines on Physical Activity and Sedentary Behaviour** [Jismoniy faollik va kamharakat turmush tarziga oid tavsiyalar]. — Jeneva: WHO, 2020. [who.int](#)
4. UNESCO. **Quality Physical Education: Policy Guidelines — Methodology** [Sifatli jismoniy tarbiya: siyosiy tavsiyalarni ishlab chiqish metodologiyasi]. — Parij: UNESCO, 2015. [en.unesco.org](#)